

ES pastāvīgā iedzīvotāja statuss

Publicēts: 26.09.2020.

2006.gada 23.janvārī stājās spēkā direktīva 2003/109/EK par trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji.

2006.gada 22.jūnijā pieņemts likums "Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss Latvijas Republikā", kas ievieš jaunu statusu – Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā.

Saskaņā ar likumu, par trešās valsts pilsoņiem tiek uzskatītas personas, kas nav Latvijas vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai Šveices Konfederācijas pilsoņi. Saskaņā ar šo definīciju par trešās valsts pilsoņiem tiek uzskatīti arī Latvijas nepilsoņi.

Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss nav obligāts un netiek piešķirts personām automātiski – personai, kura vēlas iegūt šo statusu, ir jāvēršas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē un vienlaicīgi ir jāatbilst noteiktiem kritērijiem.

Kritēriji ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai ir:

ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu piešķir, ja persona no pieteikuma iesniegšanas brīža pēdējos piecus gadus ir nepārtraukti un likumīgi dzīvojuši tās teritorijā, pieļaujot personas prombūtni ne ilgāk kā sešus secīgus mēnešus vai desmit mēnešus kopumā. Prombūtne uzskatāma par attaisnojamu, ja tās iemesls ir bijis no personas neatkarīgi apstākļi (personas slimība, nepārvaramas varas iestāšanās u.tml.). Eiropas Savienības zilās kartes turētājam prombūtne uzskatāma par attaisnojamu, ja tās iemesls ir saimnieciskās darbības veikšana darbinieka vai pašnodarbinātas personas statusā vai brīvprātīgā dienesta pildīšana, vai studēšana savā izcelsmes valstī un prombūtne no Eiropas Savienības nav bijusi ilgāka par 12 secīgiem mēnešiem vai kopā nepārsniedz 18 mēnešus. Nepārtrauktās uzturēšanās laikā ieskaita laiku, kuru Latvijas nepilsonis uzturējies citā Eiropas Savienības dalībvalstī, ja tas nav bijis ilgāks par pieciem gadiem.

Personai jāpierāda pietiekami iztikas līdzekļi gan sevī, gan ģimenes locekļu nodrošināšanai. Turklāt iztikas nodrošinājumam jābūt stabilam un regulāram, proti, pēdējos 12 mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas personai jābūt saņēmušai vismaz valstī noteikto minimālo algu, par kuru ir maksāti nodokļi. Par pietiekamu nodrošinājumu tiek uzskatīta arī pensija.

Nemot vērā, ka direktīvas mērķis ir arī noteiktu laiku dalībvalstī nodzīvojušo trešo valstu pilsoņu integrācija, ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa saņemšanai nepieciešamas arī valsts valodas zināšanas. Cilvēkiem, kas vēlas iegūt šo statusu, jāapliecina valsts valodas prasme vismaz A2 līmenī.

ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa īpašnieks saņem pastāvīgās uzturēšanās atļauju, kurā norādīts, ka viņš ir ES pastāvīgais iedzīvotājs.

Kāds statuss ir personām, kas nevēlas iegūt ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu?

Ja Latvijas nepilsonis nevēlas šādu privilēģētu statusu Eiropas Savienībā saņemt, viņa statuss Latvijā nemainās, savukārt citās Eiropas Savienības dalībvalstīs viņš var uzturēties kā jebkurš trešās valsts pilsonis vispārējā kārtībā.

Statusu ieguvušais Latvijas nepilsonis vai ārzemnieks Latvijā bauda tādas pašas tiesības kā jebkurš Latvijas nepilsonis vai ārzemnieks ar pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

Vai ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa īpašnieki varēs uz citām ES valstīm ceļot bez vīzām?

ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu ieguvusi persona var ceļot bez vīzas uz citām Šengenas līguma dalībvalstīm. Pārvalde atgādina, ka Īrija, Lielbritānija, Kipra, Rumānija un Bulgārija nav Šengenas līguma dalībvalstis.

Kam ir izdevīgi iegūt ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu?

Ja persona, kas Latvijā ieguvusi ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu, brauc uz citu ES dalībvalsti strādāt, šai personai jābūt regulāriem un stabiliem ienākumiem sev un ģimenei, lai neizmantotu šīs dalībvalsts sociālo palīdzību. Jābūt arī veselības apdrošināšanai slimības gadījumiem, kas sedz visus riskus otrā dalībvalstī, kurus parasti sedz attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem. Dalībvalsts var izvirzīt prasību par valodas zināšanām un piemērotu mājokli. Personai citā dalībvalstī jāsaņem uzturēšanās atļauja un darba atļauja.

ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu ir izdevīgi iegūt tiem trešo valstu pilsoņiem, kas vēlas doties strādāt uz kādu citu ES dalībvalsti. Persona, kas Latvijā ieguvusi ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu, pēc viena nostrādāta gada kādā ES valstī, var brīvi mainīt darba devēju.

Labvēlīgāki nosacījumi ir personām, kas zaudē statusu un dodas dzīvot uz kādu trešo valsti, piemēram, ASV vai Krieviju. Šāda persona trīs gadu laikā var atgriezties un vēl pēc diviem gadiem atkal iegūt ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

Statuss dod arī tiesības pieprasīt uzturēšanās atļauju, uzturoties dalībvalstī, un pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju arī gadījumā, ja personai ir pietiekams iztikas nodrošinājums un nav citu iemeslu uzturēties šajā valstī. Šādā gadījumā katra valsts ir noteikusi savu minimālo finanšu līdzekļu summu.

Vai ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu var pieprasīt, trešās valsts pilsonis, kurš studē kādā ES dalībvalstī?

Nē, ja kādā ES dalībvalstī persona uzturas, lai iegūtu izglītību, ES pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļauju prasīt nevar, bez tam, ja ārzemnieks studējis Latvijā un pēc tam turpina uzturēties sakarā ar darbu vai ģimenes apvienošanu un vēlas pieprasīt Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu, tikai puse no mācību laika tiek ieskaitīta piecu gadu periodā, ko nepieciešams pavadīt dalībvalstī. Piemēram: ārzemnieks studējis Latvijā četrus gadus, pēc tam ieguvis uzturēšanās atļauju sakarā ar darbu – ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu viņš varēs pieprasīt pēc trīs nostrādātiem gadiem.

Kāda ir procedūra, lai iegūtu ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu?

Lai iegūtu ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu, jāiesniedz šādi dokumenti: personai jāiesniedz:

iesniegums;

fotogrāfija;

pilna pases kopija (atbilstību oriģinālam apliecina ārzemnieks);

dokuments, kas apliecina pietiekamu iztikas nodrošinājumu, lai uzturētu sevi un savā apgādībā esošos ģimenes locekļus (Izziņa kā pierādījums par pēdējo 12 mēnešu ienākumiem. Pēc tam, kad persona iesniegusi izziņu no darba vietas par noteiktā laika periodā saņemto atalgojumu, ar Valsts ieņēmumu dienesta palīdzību, PMLP darbinieki pārbauda vai par norādīto darba samaksu ir maksāti atbilstoši nodokļi. Līdz ar to, ja persona būs saņēmusi darba algu "aplaksnē" vai neregulāri strādājusi tikai gadījuma darbus, šādu statusu iegūt nevar);

apludinājums valsts valodas prasmei paredzētajā (A2) vai augstākā līmenī;

PMLP pārbauda arī personas dzīvesvietas esamību;

dokuments, kas apliecina valsts nodevas samaksu.

Dokumentus iespējams iesniegt:

iesniegt elektroniski, apstiprinot katru dokumentu ar drošu elektronisko parakstu;

atsūtīt pa pastu parastā, neierakstītā sūtījumā, pieteikuma dokumentos norādot savu elektroniskā pasta adresi un tālruna numuru saziņai;

personīgi iesniegt Latvijas Republikas vēstniecībā ārvalstī.

Lēmums par ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanu tiek pieņemts triju mēnešu laikā pēc visu dokumentu iesniegšanas. Ja statusu pieprasa Latvijas nepilsonis, lēmumu pieņem 30 dienu laikā.

Reizi piecos gados nepieciešams uzturēšanās atļauju atjaunot, to reģistrējot. Lai uzturēšanās atļauju reģistrētu, trešās valsts pilsonis uzrāda derīgu ceļošanas dokumentu un maksājuma dokumentu, kas apliecina, ka ir samaksāta valsts nodeva par uzturēšanās atļaujas reģistrēšanu.

Valsts nodevas apmērs:

ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai iesniegto dokumentu izskatīšana, ja ārzemnieks uzturas ar derīgu termiņuzturēšanās atļauju:

90 dienu laikā – 100 *euro*;

45 dienu laikā – 200 *euro*;

10 darba dienu laikā – 400 *euro*.

ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai iesniegto dokumentu izskatīšana ārzemniekam, kas pirms citas valsts pilsonības iegūšanas ir bijis Latvijas pilsonis, vai ārzemniekam, kas uzturas Latvijas Republikā ar derīgu pastāvīgās uzturēšanās atļauju:

90 dienu laikā – 70 *euro*;

45 dienu laikā – 140 *euro*;

10 darba dienu laikā – 210 *euro*.

ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai iesniegto dokumentu izskatīšana Latvijas nepilsonim:

30 dienu laikā - 50 *euro*;

10 darba dienu laikā - 200 *euro*.

Vai persona var saņemt ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu citā ES dalībvalstī?

Jā, persona, kas Latvijā ieguvusi ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu, pēc pieciem citā valstī likumīgi nodzīvotiem gadiem, izpildot visus nepieciešamos kritērijus, EK pastāvīgā iedzīvotāja statusu var iegūt arī citā ES dalībvalstī, bet līdz ar to zaudējot EK pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijā. Direktīva nosaka, ka šāds statuss var būt vienā no ES dalībvalstīm

ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu zaudē, ja:

persona ieguvusi Latvijas pilsonību;

persona atsakās no statusa;

personai šo statusu atņem.

Trešā valsts pilsonis var atteikties no statusa, ja:

ir ieguvis citas Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai Šveices Konfederācijas pilsonību;

izceļo uz pastāvīgu dzīvi citā valstī vai ir saņēmis Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu citā valstī.

Ja tiek pieņemts lēmums par ES pastāvīgā iedzīvotāja Latvijas Republikā statusa zaudēšanu, trešās valsts pilsonim izsniegtā

uzturēšanās atļauja tiek anulēta.

ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu atņem, ja:

persona ieguvusi citas Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai Šveices Konfederācijas pilsonību un nav atteikusies no statusa;

persona ieguvusi ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu citā valstī un nav atteikusies no statusa;

persona sniegusi nepatiesas ziņas, lai iegūtu statusu;

persona bez pārtraukuma uzturējās ārpus Eiropas Savienības teritorijas 12 mēnešus vai 24 mēnešus, ja trešās valsts pilsonis pirms statusa saņemšanas ir bijis Eiropas Savienības zilās kartes turētājs vai viņa ģimenes loceklis un prombūtne saistīta ar saimnieciskās darbības veikšanu darbinieka vai pašnodarbinātas personas statusā vai brīvprātīgā dienesta pildīšanu;

bez pārtraukuma uzturējies ārpus Latvijas Republikas sešus gadus;

apdraud valsts drošību vai sabiedrisko kārtību un par to saņemts kompetentas drošības iestādes atzinums.

Paredzamu prombūtni trešās valsts pilsonis pirms izceļošanas piesaka Pārvaldē, iesniedzot iesniegumu un dokumentus, kas apliecina prombūtnes nepieciešamību (ilgstošas ārstēšanās nepieciešamība, nosūtīšana komandējumā, iestāšanās izglītības iestādē u.tml.).

<https://www.pmlp.gov.lv/lv/es-pastaviga-iedzivotaja-statuss>